

אינוס וירטואלי - משמעותו במשפט הפלילי

המרחב הווירטואלי המתפתח הוביל למצבים של קיום מעשים בעלי אופי מיני ללא מפגש ממשי. ברוב המקרים כמובן שמדובר על מעשים מרצון, אולם לעיתים אנשים מנצלים את תמימותם של אחרים כדי לכפות עליהם ליצור תקשורת וירטואלית בעלת אופי מיני, בין אם על ידי זיוף זהותם האמיתית ובין אם באיום. כיום המצב המשפטי מכוון לכך שמי שהכריח אחר לבצע אקט מיני הכולל החדרת חפצים לגופו מואשם באינוס מרחוק, הגדרה משפטית שגוררת ענישה בהתאם. עם זאת, יש לבדוק אם אכן החלת המושג "אונס" על סיטואציה כזו היא מתאימה, ואם לשון החוק לא החילה בקלות רבה מדי מונח קיים לתופעה חדשה. עו"ד אסף דוק יסביר במאמר להלן מהו אינוס מרחוק, מדוע הגדרה זו בעייתית ומה ההשלכות שלה.

אינוס וירטואלי מהו

תביעה שהוגשה בשנת 2011 הגדירה מחדש את טווח מעשי האונס, גם כאלה שנעשים במרחב הווירטואלי. ההגדרה של המעשה היא הנעה של אישה לחדור לעצמה עם אביזרים חיצוניים תוך כדי ניצול גילה הצעיר, באיום ואף בזיוף הזהות הווירטואלית של המשכנע.

עד לתביעה הנדונה הגיעו הצדדים להסדר לאחר הגדרת העבירה כ"מעשה מגונה". אולם התביעה הזו כללה את התיאור "גרם מעשה אינוס". האם אפשר להחיל את המילה "אינוס" כאשר מדובר על תקשורת מרחוק וכאשר מדובר על מצב ובו האישה היא זו שנוגעת בגופה? ההרשעה הנ"ל מעלה שאלה אם אמנם יש להרשיע אדם בגין "אינוס מרחוק", הגדרה משמעותית ביותר לעונש ולסנקציה החברתית. יצוין, כי המאמר מתייחס גם לניצול כזה של גברים בידי נשים.

השאלה היא האם דיני אונס יכולים להתאים למקרה כזה. ייתכן ומבחינה לשונית הם תקפים ואף מבחינת המהלך הפרשני, אך מבחינה דוקטרינרית זהו מהלך בעייתי כי נוצרת פרדיגמת אונס חדשה. הבעיה בהגדרה חדשה עלול לגרום לזילות של מושג האונס.

אנוס וירטואלי (אינוס מרחוק) מבוסס בדרך כלל על רמייה שבה יוצר הקורבן, אישה או גבר, קשר עם אדם המציג עצמו לרוב בשם בדוי, בהצגת עיסוק שקרי ולרוב באמצעות שימוש בתמונות שנגנבו מזהות אחרת. ידוע המקרה של סבח 2009, שבה הציג עצמו כנער וכך שכנע נערות להתערטל בפניו במרחב הווירטואלי ולגעת בעצמן. הוא הואשם בהרשעות רבות: מעשים מגונים במרמה, סחיטה באיומים ועבירת אינוס. גם אנשים אחרים הואשמו בעבירות דומות, כשהציגו עצמם במרמה בגיל, מקצוע ומין שונה.

השאלה העולה היא אם אינוס מרחוק עונה על ההגדרה של אונס. אין ספק שמדובר על עבירה חמורה ביותר, אולם עצם הכללתה בפרדיגמת אונס גורמת לנאשם להודות מיידית בעבירת אינוס, בלי דיון חברתי ומשפטי מעמיק על המורכבות של ההגדרה החדשה והקושי השיפוטי הכרוך בה. יש לבדוק האם אכן ניתן להאשים אדם בעבירה שהיא תופעה חדשה יחסית, תחת אותה הגדרה משפטית של תופעה ותיקה בעלת לשון משפטית מוצקה.

משום שמדובר על ריבוי מקרים, ייתכן ונוצרה בחיפזון לשון חוק שלא מתאימה לתכליתה. כלומר, העולם משתנה בקצב מהיר, אך החוק משתנה בקצב איטי. השינוי הוא הזדמנות לבדוק את החוק ואת הערכים שלו.

תקפות החוק כיום

התזה התביעתית לפי החוק כיום אמנם תקפה מבחינה לשונית, אך לא מבחינה היסטורית. הגדרת אונס היא בעילת אישה ללא

הסכמתה החופשית. על הגדרה זו יש הגדרות נוספות, כגון אינוס במרמה, בעילת קטינות ואף בעילות חולת נפש. הבעל הוא מחדיר אחד מאיברי גופו או חפץ לאיבר המין של האישה.

"אונס מרחוק" מסתמך על הגדרות של בועל, על "גרם מעשה" ועל רכיב המרמה / גיל. אמנם על סמך מבנים אלה אפשר להכליל "אינוס וירטואלי" כאונס מבחינה לשונית, אך האם נכון לעשות זאת? בכל הנוגע לקטינות, ההגדרה פחות בעייתית והדיון פחות רלבנטי. אולם אם מדובר על בוגרת, יש בעייתיות מסוימת בשימוש בלשון האינוס. נניח מצב ובו גבר ואישה הכירו במרחב הווירטואלי ומבצעים אקטים מיניים בעצמם על ידי עצמם. לאחר מכן התגלה שאחד מהם שיקר על זהותו. אם מדובר בגבר, אפשר להאשימו ב"אונס במרמה". אם האישה שיקרה, לעומת זאת, אפשר להאשימה ב"מעשה מגונה במרמה".

אחת הטענות הגורסות שאפשר להגדיר את המעשה כאונס מרחוק מתייחסת לחופש הבחירה, כביכול, במרחב הווירטואלי. קשר וירטואלי מאפשר לזולת להתנתק בכל רגע, אולם מה קורה אם הצד המרמה מאיים באמצעות פגיעה פיזית ממשית או פרסום תמונות עירום? התשובה לטענה זו היא שאין ספק שהמעשה עונה על **תחושה** של אינוס, אולם השאלה אם הוא עונה **להגדרה** של אינוס. התחושה היא שהחוק הותאם למציאות ולא להיפך, וכי התזה על אינוס מרחוק התפתחה במהירות וביצירתיות שאינן מתאימות לזהירות משפטית נדרשת.

הצעות לשינוי

לא ניתן לקבוע בכל מצב של פגיעה באישה כי מדובר באונס. ההתוויה האוטומטית של בעילה ללא הסכמה כאונס, משליכה באופן משמעותי על הענישה הנגזרת ועל המוניטין של הנאשם. השתלשלות ההגדרה המשפטית לצד ההתפתחויות הטכנולוגיות, העבירו את ההתוויה 'אונס' גם לבעילה מרחוק. ייתכן והדבר נעשה כאקט הרתעתי או כדי לקשר למילה את האפקט הרצוי. עם זאת, יש להיזהר ולשייך עבירות שונות לאותו עולם תוכן משפטי. יש הגדרות משפטיות אחרות שאפשר להחיל את אינוס מרחוק:

מעשה מגונה (פגיעה בגוף).

קבלת דבר במרמה - פגיעה באוטונומיה.

הטרדה מינית, הטרדה - פגיעה בכבוד ופרטיות.

עושה, הטרדה מינית של קטין - קבוצות פגיעות.

כדי לעשות עבודה משפטית תקינה בניסוח העבירה והעונש, יש גם לבחון את ההתמודדות עם מצבים כאלה במדינות אחרות. אלה לא מחילות את ההגדרה של אונס על אינוס מרחוק כפי שעושים בישראל. במדינת ניו ג'רזי בארה"ב, למשל, מכנים זאת 'תקיפה מינית'.

לסיכום, יש להיזהר בהחלה אוטומטית של לשון חוק קיימת על תופעות חדשות. אין ליצור תזות חדשות מתוך מודל קיים אלא לשנות ככלל את המודל המשפטי וההגדרות הכרוכות בכך וליצור מענה משפטי הולם לתופעה של אינוס מרחוק. המצב הקיים כיום גורם לכך שנאשמים מודים באופן אוטומטי בעבירת אינוס, על אף שלא ברור אם הגדרה זו מתאימה למעשה שביצעו. ייתכן והיה מקום להאשימם באחת מהאשמות שפורטו לעיל ולא לכלול בה 'אינוס', פרדיגמה שכוללת טווח ענישה קשה ופגיעה במוניטין.

חשיבות איכות הייצוג המשפטי

אם אתם מעורבים בכל היבט של אינוס מרחוק חובה להתייעץ עם עו"ד פלילי מנוסה הבקיא ברזי המשפט. יש לבדוק בדרך

מקצועית וביקורתית את סעיפי האישום ולהיערך אליו בהתאם.

עצם נקיטת ההליך המשפטי כנגד אדם, יש בה כדי לגרום לו ולמשפחתו נזק רב וקשה מנשוא. על אחת כמה וכמה, כאשר מתקיימת הרשעה בעניינו. ללא ספק בתי הכלא בישראל מאכלסים בתוכם לא מעט "קורבנות" של מחדלי וכשלי מערכת המשפט הישראלית. אם אתה לא רוצה להשתייך לאותה סטטיסטיקה עגומה, עליך להיעזר בעו"ד פלילי מיד בתחילת החקירה כנגדך, בכדי לבלום את כדור השלג אשר מתחיל בחדר החקירות ונמשך אל בית המשפט, ולחסוך ממך הרשעת שווא כואבת אשר עלולה להרוס את חייך ואת חיי הקרובים אליך.

היוועצות בעו"ד פלילי הינה קריטית לאורך כל שלביו של ההליך המנהלי או המשפטי המתנהל נגדך. עורך הדין שייצג את האינטרסים שלך יוכל עוד משלביו הראשונים של ההליך לסכל את האפשרות שתואשם או תורשע בהאשמות שווא וכן במקרים מסוימים אף להביא לביטול ההליך הפלילי שנפתח נגדך. בכל מקרה של חשד בביצוע או מעורבות בעבירה פלילית, הצורך בייעוץ משפטי מקצועי הוא הכרחי. עורך הדין יוכל להקטין את כובד הראיות נגדך ולהביא לתוצאות המיטביות בתיק בכך שיסייע לך לגבש גרסה עקבית שעשויה להיות ההבדל בין הרשעה לזיכוי.

משרדנו מספק ייעוץ וייצוג משפטי לחשודים ונאשמים בהליכים פליליים מזה תקופה ארוכה ובכך שומר נאמנה על הזכויות והאינטרסים שלהם תוך לחימה עיקשת, רציפה ובלתי מתפשרת במנגנונים השונים עד לכיבוש היעד לשביעות רצונם. במידה וזומנת לחקירה במשטרה או הוגש נגדך כתב אישום - פנה ללא דיחוי להתייעצות עימנו בטלפון **052-6885006** או השאר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.